

## Kendine Zarar Verme Davranışı ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları: Bir Gözden Geçirme

### Self-Injury Behavior and Childhood Maltreatment Experiences: A Review

Pınar DEMİR<sup>(\*)</sup>, Nursu ÇAKIN MEMİK<sup>(\*\*)</sup>

#### Öz

*Kişinin intihar amacı gütmeyen sosyal olarak onaylanmayan metotlar kullanarak beden dokusunu tahrip etmesi olarak tanımlanan kendine zarar verme davranışının klinik ve normal popülasyonda görülme sıklığı gün geçtikçe artmaktadır. Bu konuda yapılmış çalışmalar kendine zarar verme davranışı için psikodinamik etkenler, psikososyal etkenler, ailesel etkenler, biyolojik etkenler ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları gibi birçok risk etkeni olduğunu öne sürmektedir. Bu çalışmanın amacı, kendine zarar verme davranışı ile kendine zarar verme davranışı için risk etkeni olarak görülen çocukluk dönemi örselenme yaşantılarını birlikte ele alan çalışmaların gözden geçirilmesidir.*

**Anahtar Kelimeler:** Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları, Cinsel İstismar, Duygusal İstismar, Fiziksel İstismar, İhmal, Kendine Zarar Verme Davranışı.

#### Abstract

*The incidence of self injurious behaviour which can be defined as the destruction of the body tissue by using methods that are not socially approved without the purpose*

#### Özgün Araştırma Makalesi (Original Research Article)

Geliş Tarihi: 01.04.2020

Kabul Tarihi: 25.04.2020

<sup>(\*)</sup> Araştırma Görevlisi, Üsküdar Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Ruhsal Rehabilitasyon Yüksek

Lisans Öğrencisi, [pinar.demir@uskudar.edu.tr](mailto:pinar.demir@uskudar.edu.tr)

**ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0002-3590-446X>

<sup>(\*\*)</sup> Prof. Dr., Kocaeli Üniversitesi, [nursucakinmemik@gmail.com](mailto:nursucakinmemik@gmail.com)

**ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0001-9029-3457>

## Pınar DEMİR ve Nursu ÇAKIN MEMİK

*of suicide, is increasing every day in the clinical and normal population. Studies on this subject suggest that there are many risk factors for self injurious behavior, such as psychodynamic factors, psychosocial factors, familial factors, biological factors and childhood abuse experiences. The purpose of this study is to review the studies dealing with self injurious behaviour and childhood abuse experiences, which are seen as risk factors for self injurious behaviour.*

**Keywords:** *Childhood Abuse Experiments, Sexual Abuse, Emotional Abuse, Physical Abuse, Neglect, Self-Injurious Behavior.*

### Giriş

Klinik pratikte ve normal popülasyonda sık karşılaşılan kendine zarar verme davranışı (KZVD), Ruhsal Hastalıkların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı 5. Baskısında, kısaca DSM-5'te, yeni bir tanı kategorisi olarak daha ileri çalışmalar için durumlar başlığı altındaki 'intihar olmayan kendini yaralama davranışı' ifadesiyle yer almakta ve bu kategoride kişinin bedeninde isteyerek hasar oluşturması, çeşitli (akademik, kişilerarası vb.) işlevsellik alanlarında düşüş yaşaması ve bu davranışın başka bir psikiyatrik ve gelişimsel bozukluğun sonucu olmaması gibi noktalara vurgu yapılmaktadır.<sup>1</sup>

Dünyada ve ülkemizde özellikle ergen popülasyonda KZVD önemli halk sağlığı sorunlarından biridir. İntihar için önemli bir yordayıcı oluşu sebebiyle hayati sonuçlar doğurabilen, kişinin yaşam kalitesini düşüren ve özellikle kişinin fizyolojik ve psikolojik iyilik hali üzerinde olumsuz etkileri olan KZVD'nin alanyazında incelenmesi ve etiyolojisi üzerine çalışılması önem arz etmektedir.<sup>2</sup> Bu durum KZVD'nin etiyolojisinde önemli risk

<sup>1</sup> "Diagnostic and statistical manual of mental disorders," Arlington Virginia: American Psychiatric Publication 2013, 5.

<sup>2</sup> Lars Mehlum vd., "Dialectical behavior therapy compared with enhanced usual care for adolescents with repeated suicidal and self-harming behavior: outcomes over a one-year follow-up," *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry* 55, sayı: 4, (2016): 295-300.

## Kendine Zarar Verme Davranışı ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları

etkenlerinden biri olan çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının ayrıntılı bir şekilde ele alınması gerekliliğini beraberinde getirmektedir.

Çocukluk dönemi ihmal ve istismar deneyimleri anlamına gelen örselenme yaşantılarının, yaşamın ilerleyen dönemlerinde kişinin psikolojik iyi oluşu ile ilişkili olduğu bilinmektedir. Hildyard ve arkadaşlarının 2002’de 90 araştırmayı inceleyerek yapmış oldukları meta analiz çalışmasında, çocukluk döneminde maruz kalınan ihmal ve istismar deneyimlerinin, kişinin depresyon düzeyi ile pozitif korelasyon içinde olduğu bulunmuştur.<sup>3</sup> Koenders ve arkadaşlarının bipolar gençlerle 2020’de yapmış oldukları çalışmada da çocukluk dönemi örseleyici yaşantılarının bipolar bozukluk için risk oluşturduğu görülmüştür.<sup>4</sup> Cinsel istismar yaşantıları ile ilgili yapılan bir araştırmadan bu deneyimlerin psikolojik iyi oluş halinin belirleyicilerinden olan duygu düzenleme becerileri üzerinde olumsuz etkilere yol açtığı sonucu elde edilmiştir.<sup>5</sup> Fiziksel istismar ve duygu düzenleme becerilerinin incelendiği başka bir araştırmada ise bu deneyimlerin duygu düzenleme becerilerini olumsuz etkilediği bulgusuna ulaşılmıştır.<sup>6</sup> KZVD ile örselenme yaşantılarını inceleyen ve 26 çalışma değerlendirmesiyle gerçekleştirilen bir meta

Üsküdar  
Üniversitesi  
Sosyal Bilimler  
Dergisi, 2020;  
sayı: 10,  
129-155

<sup>3</sup> Kathryn Hildyard ve David A. Wolfe, “Child neglect: developmental issues and outcomes.” *Child Abuse & Neglect* 26, sayı: 6, (2002): 679-695.

<sup>4</sup> Manja Koenders, Esther Mesman, Erik J. Giltay, Bernet M. Elzinga ve Manon H. Hillegers, “Traumatic experiences, family functioning, and mood disorder development in bipolar offspring,” *British Journal of Clinical Psychology* (2020).

<sup>5</sup> Rachel Langevin, Loïse Cossette ve Martine Hebert, “Emotion dysregulation in sexually abused preschoolers: insights from a story completion task.” *Journal of Child Sexual Abuse* 17, (2019): 1-22.

<sup>6</sup> Holly Christine McGinn, “The role of paternal emotion socialization in the development of children’s emotion regulation in the context of physical maltreatment.” Doctoral dissertation, Ontario Institute for Studies in Education of the University of Toronto, 2014.

## Pınar DEMİR ve Nursu ÇAKIN MEMİK

analiz çalışmasında, çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının KZVD davranışları için önemli bir risk faktörü olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.<sup>7</sup>

Anılan noktalardan hareketle KZVD ile çocukluk dönemi örselenme yaşantıları (cinsel istismar, fiziksel istismar, duygusal istismar ve ihmal) arasındaki ilişkinin incelenmesinde hem gelecekte yapılacak ilgili bilimsel çalışmalara hem de bireyin psikolojik ve fizyolojik iyilik halinin artırılmasına yönelik yapılabilecek toplumsal çalışmalara temel oluşturması açısından yarar görülmektedir. Bu doğrultuda mevcut çalışmanın amacı, çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ile kendine zarar verme davranışını birlikte ele alan çalışmaların gözden geçirilmesidir.

Çalışmamızın amacı doğrultusunda uluslararası ve ulusal dergilerde yayınlanmış olan 52 makale, bir doktora tezi, 5 kitap bölümü ve 2 rapordan faydalanılmıştır. İlgili kaynaklar; Pubmed, PsycINFO, Science Direct, Google Akademik ve Scopus isimli veri tabanlarından çocukluk dönemi örselenme yaşantıları, kendine zarar verme davranışı, fiziksel istismar, duygusal istismar, cinsel istismar ve ihmal anahtar kelimeleri ile arama yapılarak elde edilmiştir.

### Örselenme Yaşantıları

Örselenme yaşantıları kavramı, literatür kapsamında ilk kez Kempe tarafından kullanılmış olan ve çocukluk dönemi ihmal ve istismar yaşantılarını kapsayan önemli bir halk sağlığı sorunudur.<sup>8</sup> Örselenme yaşantıları kavramının alt başlıkları arasında yer alan ihmal, çocuğun temel ihtiyaçlarından olan bakım ve korumanın sağlanamaması, kötü

<sup>7</sup> Gianluca Serafini, "The relationship between childhood maltreatment and non-suicidal self-injury: a systematic review." *Frontiers in Psychiatry* 8, sayı: 149, (2017).

<sup>8</sup> C. Henry Kempe, Frederic N. Silverman, Brandt F. Steele, William Droegemueller ve Henry K. Silver, "The battered child syndrome." *Jama* 181, sayı: 1, (1962): 17-24; Michelle Degli Esposti, Shenal M. Pinto Pereira, David K. Humphreys, Richard D. Sale ve Lucy Bowes, "Child maltreatment and the risk of antisocial behaviour: A population-based cohort study spanning 50 years." *Child Abuse & Neglect* 99, (2020).

## Kendine Zarar Verme Davranışı ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları

niyet ya da eğitimsizlikten dolayı fiziksel ve eğitimsel ihtiyaçlarının giderilmemesi anlamına gelmektedir.<sup>9</sup> İlgili yazın irdelendiğinde başlıca ihmal türlerinin: fiziksel ihmal, eğitimin ihmali, tıbbi ihmal, motor gelişimin ihmali ve duygusal ihmal şeklinde olduğu görülmektedir.<sup>10</sup> İstismar ise güçlü ya da güvenilir biri tarafından çocuğa fiziksel ya da duygusal olarak kötü davranılması ve çocuğun herhangi bir şekilde cinsel faaliyete ortak edilmesi şeklinde tanımlanmakta ve istismar türleri fiziksel istismar, duygusal istismar ve cinsel istismar olarak sıralanmaktadır.<sup>11</sup> Aral ve Gürsoy, 2001’de yaptığı çalışmada, ihmal ve istismar kavramları arasındaki temel farkı istismarın aktif, yani doğrudan çocuğa yönelik aktif davranış içeren bir kavram olması; ihmalin ise pasif, yani çocuğu iyi gelişim koşullarından mahrum bırakan bir olgu olması şeklinde belirtmektedir.<sup>12</sup> Örselenme yaşantılarına ilişkin literatür fiziksel istismar, duygusal istismar, cinsel istismar ve ihmal alt başlıkları çerçevesinde şekillendiği için mevcut yazımızda konu bu başlıklar altında ele alınacaktır.

### **Kendine Zarar Verme Davranışı**

Kişinin kendi beden dokusuna intihar amacı olmadan, toplum tarafından uygun olmayan yöntemler kullanarak kasıtlı olarak zarar vermesi şeklinde tanımlanan kendine zarar verme davranışına (KZVD) yönelik ilk yazılar, Yeni Ahit’e kadar uzanmaktadır.<sup>13</sup> Günümüze değin

<sup>9</sup> Oğuz Polat, *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı: Tanımlar* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2007).

<sup>10</sup> M. Foster Olive, *Child Abuse and Stress Disorders* (New York: Infobase Publishing, 2007).

<sup>11</sup> *Report of the consultation on child abuse prevention* (Geneva: World Health Organization, 1999).

<sup>12</sup> Neriman Aral ve Figen Gürsoy, “Çocuk Hakları Çerçevesinde Çocuk İhmal ve İstismarı.” *Milli Eğitim Dergisi* 151, (2001): 36-39.

<sup>13</sup> Armando Favazza, “The coming of age of self-mutilation.” *The Journal of nervous and mental disease* 186, sayı: 5, (1998): 259-268.

## Pınar DEMİR ve Nursu ÇAKIN MEMİK

olan süreçte KZVD kendini incitme (self injury), kendini yaralama (self-wounding), kendini kesme (self-cutting), kendini sakatlama (self-mutilation), tekrarlayıcı kendine zarar verme (repetitive self-harm), kasten kendine zarar verme (delibarete self-harm), kendi kendini yıkıcı davranış (self-destructive behaviour) ve intihar amacı olmayan kendine zarar verme davranışı (non-suicidal self injury) gibi çeşitli terim ve tanımlamalar ile ele alınmıştır.<sup>14</sup> Çalışmamızda daha kapsayıcı olduğu düşünülen “kendine zarar verme davranışı” terimi kullanılacaktır.

Özellikle ergenlik ve genç yetişkinlik döneminde görülen ve önemli bir halk sağlığı sorunu olan KZVD'nin normal popülasyonda, yaygınlığının ergenlerde %17-%38 olduğu ifade edilirken klinik popülasyonda daha yüksek olduğu belirtilmektedir.<sup>15</sup>

KZVD'nin klinik popülasyonda yaygınlığı üzerine yapılan bir çalışmada bu oranın %47,4 olduğu sonucu elde edilmiştir.<sup>16</sup> KZVD'nin cinsiyetler arası yaygınlığına ilişkin çalışmalarda, kadınlarda erkeklere oranla daha sık KZVD görüldüğü sonucuna erişen çalışmalar olmasına rağmen cinsiyet farklılıklarının belirleyici olmadığı sonucu elde edilen araştırmalar da bulunmaktadır. KZVD'nin yöntemlerinin kullanım sıklığına yönelik elde edilen bulgularda ise en çok başvurulan yöntemin cildini kesme (%70)

<sup>14</sup> Stacey S. Welch, “A review of the literature on the epidemiology of parasuicide in the general population.” *Psychiatric services* 52, sayı: 3, (2001): 368-375.

<sup>15</sup> Devrim Akdemir, Ayşe Zeki ve Dilek Y. Ünal, “Kendine zarar verme davranışı olan ergenlerde psikiyatrik belirtiler, kimlik karmaşası ve benlik saygısı.” *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 14, (2013): 69-76; Huiqiong Xu, Xianbing Song, Shanshan Wang, Shicken Zhang, Shaojun Xu ve Yuhui Wan. “Mediating Effect of Social Support in the Relationship Between Childhood Abuse and Non-Suicidal Self-Injury Among Chinese Undergraduates: The Role of Only-Child Status.” *International Journal of Environmental Research and Public Health* 16, sayı: 20 (2019): 4023.

<sup>16</sup> Joan R Asarnov, Giovanna Porta, Anthony Spirito, Graham Emslie, Greg Clarke, Karen D. Wagner ve Taryn Mayes, “Suicide attempts and nonsuicidal self-injury in the treatment of resistant depression in adolescents: findings from the TORDIA study.” *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry* 50, sayı: 8, (2011): 772-781.

## Kendine Zarar Verme Davranışı ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları

olduğu bulunmuş olup, KZVD ile en sık yaralanan vücut kısmının da kollar olduğu sonucu elde edilmiştir.<sup>17</sup>

Bu bağlamda alanyazın incelendiğinde klinik ve normal popülasyonda sık karşılaşılan psikopatolojiler içerisinde yer alan KZVD'nin risk etkenlerinin incelenmesinin önem arz ettiği görülmektedir. İlgili risk etkenlerini psikodinamik faktörler, biyolojik faktörler ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları başlıkları altında incelemek mümkün olmaktadır. Bu çalışmanın amacı, bahsedilen risk etkenlerinden, ihmal ve istismar deneyimlerini kapsayan çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ile KZVD'yi birlikte ele alan çalışmaların gözden geçirilmesidir.

### **Duygusal İstismar ve Kendine Zarar Verme Davranışı**

Çocuğa uygulanan duygusal istismar; fiziksel ve cinsel istismar kadar dikkat çekmemekle beraber fiziksel olmayan yöntemler ve disiplin yöntemlerini de kapsadığı için tanımlanması güç bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.<sup>18</sup> Duygusal istismar, bakım veren kişinin çocuğa yönelik küçümseyici, onur kırıcı, aşağılayıcı ve korkutucu tutum ve davranışlar sergilemesi şeklinde tanımlanmaktadır.<sup>19</sup> Duygusal istismar, en yaygın ve anlaşılması en güç istismar çeşidi olmasının yanında kişinin psikolojik iyi oluş hali üzerinde de önemli etkileri olması sebebiyle üzerinde çalışılması önem arz eden bir konudur.<sup>20</sup>

<sup>17</sup> David Klonsky ve Jennifer J. Muehlenkamp, "Self-injury: A research review for the practitioner." *Journal of Clinical Psychology* 63, sayı: 11 (2007): 1045-1056; Fatma Gül Helvacı Çelik, ve Çiçek Hocaoglu. "Kasitli Kendine Zarar Verme Davranisi/Deliberate Self Harm Behavior." *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* 9, sayı: 2, (2017): 209.

<sup>18</sup> Runyan, D., "Child abuse and neglect by parents and other caregivers: World report on violence and health." (2002).

<sup>19</sup> Eleni Maneta, Shiri Cohen, M S. Schulz ve Robert Waldinger, "Linkages between childhood emotional abuse and marital satisfaction: The mediating role of empathic accuracy for hostile emotions." *Child Abuse & Neglect* 44, (2015): 8-17.

<sup>20</sup> World Health Organization, World Health Statistics 2010, (France, WHO, 2010).

## Pınar DEMİR ve Nursu ÇAKIN MEMİK

Bu etkilerin, kişinin yaşantısı üzerinde kısa ve uzun süreli sonuçlarının olduğunu söylemek mümkündür. Duygudurum bozuklukları ve çocukluk dönemi örselenme deneyimlerinin birlikte ele alındığı bir çalışmada majör depresif bozukluk ile duygusal istismar yaşantıları arasında anlamlı ilişki bulunduğu ve bu deneyimlerin duygudurum bozuklukları için risk teşkil ettiği sonucu elde edilmiştir.<sup>21</sup> Aynı çalışmada çocukluk dönemi duygusal istismar yaşantılarının, depresif semptomlar için önemli bir yordayıcı olduğu bulgusuna da ulaşılmıştır. Gibb ve arkadaşlarının 2007’de yapmış oldukları çalışmada ise duygusal istismarın depresif duygudurumun yanı sıra sosyal fobi üzerinde de önemli etkilerinin olduğu kanıtlanmıştır.<sup>22</sup> İlk epizod şizofreni hastalarıyla yapılan bir çalışmada psikotik semptomlar ile çocukluk dönemi duygusal istismar yaşantıları arasında önemli bir ilişki olduğu ve bu yaşantıların şizofrenide negatif semptomlar üzerinde etkili değilken sadece pozitif belirtiler üzerinde etkili olduğu sonucu elde edilmiştir.<sup>23</sup> Ergenlik dönemindeki 132 bireyin erken çocukluk dönemi örseleyici yaşantılarının incelendiği bir araştırmada ise panik bozukluk, yaygın anksiyete bozukluğu, karşı gelme bozukluğu, depresyon ve duygusal ve davranışsal problemler ile anlamlı derecede ilişkili olduğunu bulunmuştur.<sup>24</sup>

<sup>21</sup> Katja Wingenfeld, Camille Schaffrath, Nina Rullkoetter, Christoph Mensebach, Nicole Schlosser, Martin Driessen ve Björn Meyer, “Associations of childhood trauma, trauma in adulthood and previous-year stress with psychopathology in patients with major depression and borderline personality disorder.” *Child Abuse and Neglect* 35, sayı: 8, (2011): 647-654.

<sup>22</sup> E. Brandon Gibb, Iwona Chelminski ve Mark Zimmerman, “Childhood emotional, physical, and sexual abuse, and diagnoses of depressive and anxiety disorders in adult psychiatric outpatients.” *Depression and Anxiety* 24, sayı: 4, (2007): 256-258.

<sup>23</sup> Alp Üçök ve S Bikmaz, “The effects of childhood trauma in patients with first episode schizophrenia.” *Acta Psychiatrica Scandinavica* 116, (2007): 371-377.

<sup>24</sup> Rakesh Pandey, Shulka Gupta, Aakanska Upadhyay, Rajendra Prasad Gupta, Meenakshi Shukla, Ramesh C. Mishra ve Veena Kumari, “Childhood maltreatment and its mental health consequences among Indian adolescents with a history of child work.” *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry* (2020).

## Kendine Zarar Verme Davranışı ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları

KZVD, kendine zarar verme davranışı son dönemlerde klinik pratikte ve alanyazında sık karşılaşılan davranışsal bir problemdir. Kendine zarar verme davranışının etiyojisi ve risk etkenleri üzerine yapılan çalışmalar duygu düzenleme becerilerinin önemli bir etken olduğu üzerinde durmaktadır. Chen ve Chun tarafından 2019'da yapılan duygu düzenleme becerileri ve kendine zarar verme davranışını birlikte ele alan çalışmada, duygu düzenlemede güçlük yaşayan bireylerin duygularını ifade etmek için KZVD sergilediği sonucu elde etmişlerdir.<sup>25</sup> Öte yandan, çocukluk dönemi aile ilişkileri, olumlu aile iklimi ve duygu düzenleme becerisine sahip ebeveynlerin, bireyin duygu düzenleme becerilerinin gelişiminde önemli bir rol oynadığı bilinmektedir.<sup>26</sup> Taliaferro ve arkadaşlarının 2019'da yapmış oldukları bir çalışmada duygusal istismar bağlamında düşünülebilecek olan istenmedik aile ilişkilerinin KZVD üzerinde olumsuz etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.<sup>27</sup> Dolayısıyla çocukluk dönemi duygusal istismar yaşantılarının, doğrudan ve duygu düzenleme becerileri aracılığıyla KZVD için risk oluşturduğunu söylemek mümkündür. Çocukluk dönemi örselenme deneyimleri ve KZVD ilişkisini irdeleyen bir diğer çalışmada ise duygusal ve cinsel istismara maruz kalmanın KZVD için önemli bir risk etkeni oluşturduğu sonucu elde edilirken aynı

Üsküdar  
Üniversitesi  
Sosyal Bilimler  
Dergisi, 2020;  
sayı: 10,  
129-155

<sup>25</sup> Wan Lan Chen ve Chin C. Chun, "Association between emotion dysregulation and distinct groups of non-suicidal self-injury in Taiwanese female adolescents." *International journal of environmental research and public health* 16, sayı: 18, (2019).

<sup>26</sup> Kristel Thomassin, Cynthia Suveg, Molly Davis, Justin A. Lavner ve Steven R.H Beach, "Coparental affect, children's emotion dysregulation, and parent and child depressive symptoms." *Family process* 56, sayı: 1, (2017): 126-140; Wesley Sanders, Janice Zeman, Jennifer A. Poon ve Rachel Miller. "Child regulation of negative emotions and depressive symptoms: The moderating role of parental emotion socialization." *Journal of Child and Family Studies* 24, sayı: 2, (2013): 14.

<sup>27</sup> Lindsay Taliaferro vd., "Associations between connections to parents and friends and non-suicidal self-injury among adolescents: The mediating role of developmental assets." *Clinical Child Psychology and Psychiatry* 25, sayı: 2, (2019).

## Pınar DEMİR ve Nursu ÇAKIN MEMİK

değişkenleri irdeleyen başka bir çalışmada sadece cinsel istismarın KZVD için risk etkeni olduğu bulgusu elde edilmiştir.<sup>28</sup> Ülkemiz örnekleminde psikiyatrik rahatsızlığı olan hastalarla yapılan bir çalışmada, çocukluk dönemi örselenme yaşantıları Çocukluk Çağında Kötüye Kullanılma ve İhmal Soru Formu (ÇKİS) ve Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları Ölçekleri (ÇÖYÖ) ile değerlendirilmiş ve çalışma sonunda katılımcıların KZVD öyküleri; ÇKİS aracılığıyla elde edilen verilere göre fiziksel istismar, duygusal istismar ve ihmal ile ilişkili bulunurken ÇÖYÖ'ye göre hiçbir istismar şekliyle ilişkili bulunmamıştır.<sup>29</sup>

### **Cinsel İstismar ve Kendine Zarar Verme Davranışı**

Çocukluk dönemi cinsel istismar yaşantıları bütün toplumlarda yaygın olarak karşılaşılan bir problem olmasına karşın yapılan çalışmalarda farklı biçimlerde tanımlanmaktadır.<sup>30</sup> Green cinsel istismarı, bir yetişkinin cinsel gereksinim ve ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla çocukları araç olarak kullanması şeklinde tanımlarken APA'ya göre ise; cinsel istismar güç kullanmasıyla, tehdit etmesiyle ve istismar mağduru çocuğun izin verecek durumda olmaması durumundan yararlanmasıyla ortaya çıkan cinsel aktivite şeklinde tanımlanmaktadır.<sup>31</sup> Cinsel istismar uzun süredir bilinen

<sup>28</sup> Lisa Glassman, Mariann R. Weierich, Jill M. Hooley, Tara L. Deliberto ve Matthew K Nock, "Child maltreatment, non-suicidal self-injury, and the mediating role of self-criticism." *Behaviour and Reserach Therapy* 45, sayı: 10 (2007): 2483-2490; Marian R. Weierich ve Matthew K. Nock. "Posttraumatic stress symptom mediate the relation between childhood sexual abuse and nonsuicidal self-injury." *Journal of Consulting and Clinical Psychology* 76, sayı: 1, (2008): 39.

<sup>29</sup> İlhan Yargıç, Elif Ersoy ve Serap Batmaz Oflaz, "Çocukluk çağı travmalarının intihar girişimi ve kendine zarar verme davranışı ile ilişkisi." *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 13, sayı: 4, (2012).

<sup>30</sup> Ben Mathews ve Delphine Collin-Vezina, "Child sexual abuse: Toward a conceptual model and definition." *Trauma* 20, sayı: 2, (2019): 131-148.

<sup>31</sup> Arthur Green, "Child sexual abuse: Immediate and long-term effects and intervention." *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry* 32, sayı: 5, (1993):

## Kendine Zarar Verme Davranışı ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları

bir olgu olmasına rağmen son yıllarda konuya ilişkin vakalarda artış olduğu bilinmektedir.<sup>32</sup> Bu durum, cinsel istismarın etkilerinin irdelenerek klinik pratikte ve alanyazında konuya ilişkin farkındalığın artırılmasını gerekli kılmaktadır.

Bu bağlamda yazın irdelendiğinde çocukluk döneminde maruz kalınan cinsel istismar yaşantılarının bireyin yaşantısının ileriki dönemlerinde birçok olumsuz etkiye yol açtığı görülmektedir. Yapılan çalışmalar cinsel istismara maruz kalan bireylerin uyku problemleri, majör depresif bozukluk, antisosyal davranışlar ve kendine zarar verme davranışı gibi olumsuz yaşantıları daha sık deneyimlediğini göstermektedir.<sup>33</sup>

Bahsedilen olumsuz yaşantılar içerisinde yer alan KZVD ile cinsel istismarı birlikte ele alan birçok çalışma bulunduğu görülmektedir. Briere, iki kavramın ilişkisini irdeleyen çalışmasında, bireylerin istismar yaşantılarına yönelik streslerini azaltmak için cinsel istismar yaşantısı

---

890-902; “Diagnostic and statistical manual of mental disorders,” (Arlington Virginia: American Psychiatric Publication 2013), 5.

<sup>32</sup> Nimet Ovayolu, Özlem Uçan ve Selver Serindag, “Çocuklarda cinsel istismar ve etkileri.” *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi* 2, sayı: 4 (2007): 13-22; Marije Stoltenborgh, Marian J. Bakermans-Kranenburg, Marinus H.van Ijzendoorn ve Lenneke R.A Alink. “Cultural–geographical differences in the occurrence of child physical abuse? A meta-analysis of global prevalence.” *International Journal of Psychology* 48, sayı: 2, (2013): 81-94.

<sup>33</sup> Colleen M. Lang ve Khomal Sharma-Patel, “The relation between childhood maltreatment and self-injury: A review of the literature on conceptualization and intervention.” *Trauma Violence & Abuse* 12, sayı: 1, (2011): 23-37; Gianluca Serafini, “The relationship between childhood maltreatment and non-suicidal self-injury: a systematic review.” *Frontiers in Psychiatry* 8, sayı: 149, (2017); Sarah Turner, Caitlin Menzies, Janique Fortier, Isabel Garces, Shannon Struck, Tamara Taillieu ve Tracey O. Afifi. “Child maltreatment and sleep problems among adolescents in Ontario: A cross sectional study.” *Child Abuse & Neglect* (2020): 104-309; Sung Jun Ahn, Sunghyon Kyeong, Sang Hyun Suh, Jae- Jin Kim, Tae Sub Chung ve Jeong Ho Seok. “What is the impact of child abuse on gray matter abnormalities in individuals with major depressive disorder: a case control study.” *BMC psychiatry* 16, sayı: 1, (2016): 397.

Üsküdar  
Üniversitesi  
Sosyal Bilimler  
Dergisi, 2020;  
sayı: 10,  
129-155

## Pınar DEMİR ve Nursu ÇAKIN MEMİK

olmayan akranlarına göre KZVD'yi daha fazla yaşadıklarını öne sürmektedir.<sup>34</sup> Yapılmış olan bir meta-analizde 177 araştırma gözden geçirilmiş, cinsel istismarın kendine zarar verme davranışı için önemli bir risk etkeni olmakla beraber tek başına KZVD'ye yol açamayacağı sonucu da elde edilmiştir.<sup>35</sup> Wang ve arkadaşlarının 2020'de yapmış oldukları KZVD ve çocukluk dönemi örselenme deneyimlerini ele alan çalışmaları sonunda çocukluk dönemi örselenme yaşantılarından cinsel istismar ve KZVD arasında anlamlı korelasyonel bir ilişki bulmuşlardır.<sup>36</sup> KZVD ve cinsel istismar arasındaki ilişkide travma sonrası stres bozukluğunun (TSSB) aracı rolünü irdeleyen bir çalışmada ise KZVD, TSSB ve cinsel istismar yaşantıları arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve cinsel istismar yaşantılarının hem KZVD hem de TSSB için risk etkeni olduğu sonucuna ulaşılmıştır.<sup>37</sup> Glassman ve arkadaşlarının 2007'de yapmış oldukları çalışmada da çocukluk döneminde maruz kalınan cinsel istismar yaşantılarının KZVD ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu ve cinsel istismara maruz kalma oranına paralel olarak KZVD sergileme oranlarının da artış gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.<sup>38</sup> Amerika'da 5877 birey ile yapılan Ulusal Eştanı Anketi sonuçlarında da

<sup>34</sup> John N. Briere, *Child abuse trauma: Theory and treatment of the lasting effects* (California: Sage Publications, 1992).

<sup>35</sup> Roberto Maniglio, "The role of child sexual abuse in the etiology of suicide and non-suicidal self-injury." *Acta Psychiatrica Scandinavica* 124, sayı: 1, (2011): 30-41.

<sup>36</sup> Shanshan Wang, Huiqiong Xu, Shicken Zhang, Yuhui Wan ve Fangbioi Tao, "Mediating effects of self-esteem in the relationship between childhood maltreatment and non-suicidal self-injury among adolescents: the roles of sex and only-child status." *Social Science & Medicine* 249, (2020): 112-847.

<sup>37</sup> Marian R. Weierich ve Matthew K. Nock, "Posttraumatic stress symptom mediate the relation between childhood sexual abuse and nonsuicidal self-injury." *Journal of Consulting and Clinical Psychology* 76, sayı: 1, (2008): 39.

<sup>38</sup> Lisa Glassman, Mariann R. Weierich, Jill M. Hooley, Tara L. Deliberto ve Matthew K Nock, "Child maltreatment, non-suicidal self-injury, and the mediating role of self-criticism." *Behaviour and Reserach Therapy* 45, sayı: 10, (2007): 2483-2490.

## Kendine Zarar Verme Davranışı ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları

çocukluk döneminde ihmal yaşantılarına maruz kalma ile KZVD arasında herhangi bir ilişki elde edilmemişken cinsel istismar öyküsü bulunan bireylerin kendine zarar verme ve intihar girişiminde bulunma davranışlarının daha fazla olduğu sonucu elde edilmiştir.<sup>39</sup>

### Fiziksel İstismar ve KZVD

Fiziksel istismar ile ilgili ilk tanımlama Tardieu tarafından 1860 yılında yapılmış olup, bu kavram alanyazısına 1962 yılında Kempe ve arkadaşlarının 'Dövülmüş Çocuk Sendromu' ifadesini kullanmalarıyla girmiştir.<sup>40</sup> Fiziksel istismar olgusunun ülkeler, bölgeler ve kültürlerde algılanma biçiminin farklılık göstermesi sebebiyle bu olgu hakkında ortak bir tanım üzerinde uzlaşılması güçtür.<sup>41</sup> En kapsayıcı haliyle fiziksel istismar, bakım veren kişi tarafından çocuğa zarar veren ve/veya zarar verme potansiyeli olan eylemlerin bütünü olarak tanımlanmaktadır.<sup>42</sup> Çocukluk dönemi fiziksel istismara maruz kalma ile ilgili çok sayıda araştırma olmasına rağmen gerek tanımlanmasının güç oluşu gerekse sadece rapor edilen verilerin göz önüne alınması sebebiyle elde edilen istatistikler gerçek verilere ulaşabilme noktasında yetersiz kalmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2010'da yayınlamış olduğu uluslararası raporda dünyada fiziksel istismar yaygınlığının %23 olduğunu belirtmiştir.<sup>43</sup>

Üsküdar  
Üniversitesi  
Sosyal Bilimler  
Dergisi, 2020;  
sayı: 10,  
129-155

<sup>39</sup> Matthew Nock ve Ronald C. Kessler, "Prevalence of and risk factors for suicide attempts versus suicide gestures: analysis of the National Comorbidity Survey." *Journal of Abnormal Psychology* 115, sayı: 3, (2006): 616.

<sup>40</sup> C. Henry Kempe, Frederic N. Silverman, Brandt F. Steele, William Droegemueller ve Henry K. Silver, "The battered child syndrome." *Jama* 181, sayı: 1, (1962) : 17-24

<sup>41</sup> M. Foster Olive, *Child Abuse and Stress Disorders* (New York: Infobase Publishing, 2007).

<sup>42</sup> Stacey S. Welch, "A review of the literature on the epidemiology of parasuicide in the general population." *Psychiatric services* 52, sayı: 3, (2001): 368-375.

<sup>43</sup> Huiqiong Xu, Xianbing Song, Shanshan Wang, Shicken Zhang, Shaojun Xu ve Yuhui Wan, "Mediating Effect of Social Support in the Relationship Between Childhood Abuse

## Pınar DEMİR ve Nursu ÇAKIN MEMİK

Dolayısıyla çocukluk dönemi örselenme yaşantıları içerisinde yaygınlık bakımından önemli bir yere sahip olan fiziksel istismar yaşantıları, üzerine çalışılması önem arz eden konulardan biridir.

Anılan noktalardan hareketle alanyazın gözden geçirildiğinde fiziksel istismarın, kişinin psikolojik ve fizyolojik iyi oluş hali üzerinde uzun ve kısa süreli birçok etkisinin olduğu görülmektedir. Lim ve arkadaşları 2014’de çocukluk döneminde maruz kalınan fiziksel istismar yaşantılarının beyin üzerindeki uzun dönemli etkilerini inceleyerek bilişsel kontrolden sorumlu beyin bölgelerinin normal popülasyon ile kıyaslandığında aktifliğinin daha düşük olduğu sonucu elde etmişlerdir.<sup>44</sup> Ergenlik dönemindeki bireylerde çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ve uyku problemleri değişkenlerini ele alan bir çalışma sonucunda da fiziksel istismara maruz kalmanın, uyku problemleri için önemli bir risk etkeni olduğu bulunmuştur.<sup>45</sup> Berkel ve arkadaşlarının 2018’de yapmış oldukları çalışmada ise bireylerin psikolojik iyi oluş hali ile çocukluk döneminde maruz kaldıkları fiziksel istismar arasında korelasyon olduğu ve bu istismar yaşantılarının psikolojik sağlık için risk etkeni olduğu sonucuna ulaşılmıştır.<sup>46</sup>

Bahsedilen psikolojik iyi olma halinin belirleyicilerinden olan KZVD’nin etiyojisi üzerine yapılan çalışmalar fiziksel istismar

---

and Non-Suicidal Self-Injury Among Chinese Undergraduates: The Role of Only-Child Status.” *International Journal of Environmental Research and Public Health* 16, sayı: 20, (2019): 4023.

<sup>44</sup> Lena Lim, Joaquim Radua ve Katya Rubia, “Gray matter abnormalities in childhood maltreatment: a voxel-wise meta-analysis.” *American Journal of Psychiatry* 171, sayı: 8, (2014): 854-863.

<sup>45</sup> Sarah Turner, Caitlin Menzies, Janique Fortier, Isabel Garces, Shannon Struck, Tamara Taillieu ve Tracey O. Afifi, “Child maltreatment and sleep problems among adolescents in Ontario: A cross sectional study.” *Child Abuse & Neglect* (2020): 104-309.

<sup>46</sup> Sheila R. Berkel, Corinna J. Tucker ve David Finkelhor, “The combination of sibling victimization and parental child maltreatment on mental health problems and delinquency.” *Child maltreatment* 23, sayı: 3, (2018): 244-253.

## Kendine Zarar Verme Davranışı ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları

yaşantılarının önemli bir etken olduğunu göstermektedir. Norman ve arkadaşlarının 2012’de yapmış olduğu, 124 araştırmayı inceleyen bir meta-analiz çalışmasında, fiziksel istismar yaşantılarının KZVD için önemli bir risk etkeni olduğu bulunmuştur.<sup>47</sup> İki değişkeni birlikte ele alan ve ileriye dönük (prospectif) desende yapılan bir çalışmada da istismar yaşantıları ve KZVD arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu sonucu elde edilmiştir.<sup>48</sup> İlgili olguları ele alan ve ergenlik dönemindeki bireylerle yapılan bir çalışma, istismar yaşantılarının KZVD ve intihar düşüncesi üzerinde risk teşkil ettiğini göstermektedir.<sup>49</sup> Fiziksel istismarın KZVD için bir risk etkeni olduğunu gösteren çalışmalar olmakla birlikte iki fenomen arasında herhangi bir ilişki olmadığı sonucu elde edilen çalışmalar da bulunmaktadır. Glassman ve arkadaşları yapmış oldukları çalışmalarında, bu iki değişkeni birlikte ele almış ve araştırma sonunda fiziksel istismar ve KZVD arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki bulgusu elde edememişlerdir.<sup>50</sup> Yetişkin popülasyon örnekleminde yapılan bir çalışmada ise çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ile KZVD arasındaki ilişki kaygı ve depresyon aracılık etkisiyle ve doğrudan olacak şekilde incelenmiştir. Örselenme yaşantıları içerisinde yer alan fiziksel

Üsküdar  
Üniversitesi  
Sosyal Bilimler  
Dergisi, 2020;  
sayı: 10,  
129-155

<sup>47</sup> Rosana Norman, Munkhtetseg Byambaa, Rumna De, Alexander Butchart, James Scott ve Theo Vos, “The long-term health consequences of child physical abuse, emotional abuse, and neglect: a systematic review and meta-analysis.” *PLoS medicine* 9, sayı: 11, (2012).

<sup>48</sup> Tuppet M. Yates, Elizabeth A. Carlson ve Byron Egeland, “A prospective study of child maltreatment and self-injurious behavior in a community sample.” *Development and Psychopathology* 20, sayı: 2, (2008): 651-667.

<sup>49</sup> Naomi Duke, Sandra L. Pettingell, Barbara J. McMorris ve Iris W. Borowsky, “Adolescent violence perpetration: associations with multiple types of adverse childhood experiences.” *Pediatrics* 125, sayı: 4, (2010): 778-786.

<sup>50</sup> Lisa Glassman, Mariann R. Weierich, Jill M. Hooley, Tara L. Deliberto ve Matthew K Nock, “Child maltreatment, non-suicidal self-injury, and the mediating role of self-criticism.” *Behaviour and Reserach Therapy* 45, sayı: 10, (2007): 2483-2490.

## Pınar DEMİR ve Nursu ÇAKIN MEMİK

istismarın doğrudan veya dolaylı olarak KZVD üzerinde etkili olmadığı sonucu elde edilmiştir.<sup>51</sup>

### İhmal ve KZVD

Çocukluk dönemi örselenme yaşantıları başlığı altında incelenen bir diğer kavram ise ihmaldir. İhmal, istismar kadar ciddi sonuçlar doğurabilen ve yaygın olarak rastlanılan bir fenomen olmasına rağmen istismar yaşantıları kadar alanyazında yer bulan bir kavram değildir.<sup>52</sup> Brandon ve arkadaşlarının 2013’de yaptıkları tanımlamaya göre ihmal, çocuğun temel ihtiyaçlarının karşılanmasında devam eden yetersizliklerle karakterize olan en yaygın istismar çeşididir.<sup>53</sup> İhmal yaşantılarının birçok formu olmakla birlikte alanyazında yer alan en yaygın şekilleriyle: Fiziksel ihmal (çocuğun besleyici besinler ve/veya uygun kıyafetlerden mahrum olması), tıbbi ihmal (çocuk ihtiyaç duyduğunda gerekli tıbbi desteğin sağlanmaması), eğitimin ihmali (çocuğun devam eden eğitiminin kesintiye uğratılması, okula kayıt bile edilmemesi), motor gelişimin ihmali (çocuğun motor becerilerinin gelişimini destekleyecek materyallerden yoksun bırakılması) ve duygusal ihmal (çocuk, ebeveyni ile arasında sevgi dolu bir bağ oluşturmaya teşvik edilmez ya da bu duruma izin verilmez) olarak 5 başlık altında ifade etmek mümkündür.<sup>54</sup>

İlgili yazın göz önüne alındığında ihmal yaşantılarının yaygınlığına ilişkin yapılan çalışmaların, istismara yönelik yapılan çalışmalarla kıyaslandığında daha kısıtlı olmasına rağmen ihmalin de bireylerin ruh

<sup>51</sup> R.C. Brown, T. Fischer, A.D. Goldwich, F.Keller, R. Young ve P.L. Plener, “# cutting: Non-suicidal self-injury (NSSI) on Instagram.” *Psychological medicine* 48, sayı: 2, (2018): 337-346.

<sup>52</sup> Kathryn Hildyard ve David A. Wolfe, “Child neglect: developmental issues and outcomes.” *Child Abuse & Neglect* 26, sayı: 6, (2002): 679-695.

<sup>53</sup> Marian Brandon, Sue Bailey, Pippa Belderson ve Birgit Larsson, *Neglect and serious case reviews*. (London: NSPCC, 2013)

<sup>54</sup> M. Foster Olive, *Child abuse and stress disorders* (New York: Infobase Publishing, 2007).

## Kendine Zarar Verme Davranışı ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları

sağlığı ve beynin fizyolojik yapısı üzerindeki önemli etkilerinin olduğu görülmektedir.<sup>55</sup> Yaşamın erken dönemlerinde ihmalkâr bakım veren tutumların etkilerini irdeleyen bir gözden geçirme yazısında bu tutumların bireylerde olumsuz nörobiyolojik sonuçlara yol açabileceği sonucu elde edilmiştir.<sup>56</sup> Jewkes ve arkadaşlarının 2010'da yapmış oldukları bir çalışmada, ihmal yaşantılarının HIV, HSV enfeksiyonları, alkol madde kullanımı ve kendine zarar verme davranışının ortaya çıkma riskini artırdığı sonucu elde edilmiştir.<sup>57</sup>

Alanyazın, KZVD'nin etiyojisine yönelik risk etkenleri açısından incelendiğinde istismar yaşantılarının yanı sıra ihmal yaşantılarının da alanyazında önemli bir yeri olduğu görülmektedir. Yetişkin bipolar bozukluk tanılı hasta örnekleminde cinsel istismar, fiziksel istismar ve ihmal ile KZVD'yi birlikte ele alan izlem çalışmasında, KZVD'nin izleyen yıllarda da sürdürülmesinde ihmal yaşantılarının belirleyici bir rol oynadığı sonucu bulunmuştur.<sup>58</sup> Üniversite öğrencileri ile yapılan bir

Üsküdar  
Üniversitesi  
Sosyal Bilimler  
Dergisi, 2020;  
sayı: 10,  
129-155

<sup>55</sup> Isabel Wolock ve Bernard Horowitz, "Child maltreatment as a social problem: the neglect of neglect." *American Journal of Orthopsychiatry* 54, sayı: 4, (1984): 530.

Kathryn Hildyard ve David A. Wolfe, "Child neglect: developmental issues and outcomes." *Child Abuse & Neglect* 26, sayı: 6, (2002): 679-695; Kathryn Hildyard ve David A. Wolfe. "Child neglect: developmental issues and outcomes." *Child Abuse & Neglect* 26, sayı: 6, (2002): 679-695; Rosana Norman v.d.. "The long-term health consequences of child physical abuse, emotional abuse, and neglect: a systematic review and meta-analysis." *PLoS medicine* 9, sayı: 11, (2012).

<sup>56</sup> Iğın Gökler, "Çocuk İstismarı ve ihmali: Erken dönem stresin nörobiyolojik gelişime etkisi." *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi* 9, sayı:1, (2002): 47-57.

<sup>57</sup> Rachel K. Jewkes, Kristin Dunkle, Mzikazi Nduna, P Nwabisa. Jama ve Adrian Puren, "Associations between childhood adversity and depression, substance abuse and HIV and HSV2 incident infections in rural South African youth." *Child Abuse & Neglect* 34, sayı: 11, (2010): 833-841.

<sup>58</sup> Bessel A. Van der Kolk, Christopher Perry ve Judith Lewis Herman, "Childhood origins of self-destructive behavior." *The American Journal of Psychiatry* 148, sayı: 12, (1991): 1665-1671.

## Pınar DEMİR ve Nursu ÇAKIN MEMİK

çalışmada, fiziksel ve duygusal ihmalin KZVD üzerinde etkili olduğu sonucu elde edilmiştir.<sup>59</sup> Çocuklukta maruz kalınan ihmali ve KZVD'yi sağlıklı yetişkin örnekleminde inceleyen çalışma sonunda duygusal ihmal ile KZVD arasında anlamlı ilişki bulunurken fiziksel ihmal ile KZVD arasında anlamlı bir ilişki elde edilememiştir.<sup>60</sup> Aynı ihmal türlerini ergen popülasyonunda inceleyen ve Glassman ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada ise fiziksel ihmalin KZVD için risk etkeni olduğu sonucunu elde edilirken duygusal ihmal için böyle bir sonuç elde edilememiştir.<sup>61</sup> Vanderminden ve arkadaşlarının 2019'da yapmış olduğu ebeveynler ve diğer denetleyiciler tarafından uygulanan ihmal davranışlarının etkilerini karşılaştıran bir çalışmada, ebeveyn dışındaki bakım veren kişilerin uyguladığı ihmalin, ebeveynler ile kıyaslandığında KZVD dahil olmak üzere birçok psikolojik probleme yol açma riskinin daha fazla olduğu bulunmuştur.<sup>62</sup> Ülkemiz kadın yetişkin örnekleminde yapılan çalışmada da duygusal ve fiziksel ihmal yaşantılarının KZVD için risk faktörü olduğu sonucu elde edilmiştir.<sup>63</sup> İhmal yaşantılarının KZVD için risk etkeni

<sup>59</sup> Sandra Paivio ve Chantal R. McCulloch, "Alexithymia as a mediator between childhood trauma and self-injurious behaviors." *Child Abuse & Neglect* 28, sayı: 3, (2004): 339-354.

<sup>60</sup> R.C. Brown, T. Fischer, A.D. Goldwich, F.Keller, R. Young ve P.L. Plener, "# cutting: Non-suicidal self-injury (NSSI) on Instagram." *Psychological medicine* 48, sayı: 2, (2018): 337-346.

<sup>61</sup> Lisa Glasmann, Mariann R. Weierich, Jill M. Hooley, Tara L. Deliberto ve Matthew K Nock, "Child maltreatment, non-suicidal self-injury, and the mediating role of self-criticism." *Behaviour and Research Therapy* 45, sayı: 10, (2007): 2483-2490.

<sup>62</sup> Jennifer Vanderminden, Sherry Hamby, Corinne David-Ferdon, Akadia Kacha-Ochana, Melissa Merrick, Thomas R. Simon, David Finhelkor ve Heather Turner, "Rates of neglect in a national sample: Child and family characteristics and psychological impact." *Child Abuse & Neglect* 88, (2019): 256-265.

<sup>63</sup> Gamze Akyüz, Vedat Sar, Nesim Kugu ve O. Dogan, "Reported childhood trauma, attempted suicide and self-mutilative behavior among women in the general population.", *European Psychiatry* 20, sayı: 3, (2005): 268-273.

## Kendine Zarar Verme Davranışı ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları

olduğunu gösteren çalışmalar olmakla birlikte alanyazında bu sonucu desteklemeyen çalışmalar da mevcuttur. Nock ve Kessler'in ergen ve yetişkin katılımcılarla 2006'da yapmış olduğu Ulusal Eştanı Anket Analizi çalışmasında, örselenme deneyimlerini cinsel istismar, fiziksel istismar ve ihmal yaşantılarını sorgulayan bir değerlendirme formu aracılığıyla, bu yaşantılar ile KZVD davranışı birlikte ele alınmış ve iki değişken arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.<sup>64</sup>

### Sonuç

KZVD uzun ve kısa süreli birçok sonucunun olması ve klinik pratikte ve alanyazında sık karşılaşılan bir halk sağlığı sorunu olması sebebiyle risk etkenleriyle birlikte irdelenmesi gereken davranış problemlerinden biridir. İlgili yazın incelendiğinde KZVD için psikodinamik faktörler, biyolojik faktörler, ailesel faktörler gibi birçok risk etkeni olduğu bilinmekle beraber Örselenme yaşantılarının bu risk etkenleri içerisinde önemli bir yeri olduğu görülmektedir. Çocukluk dönemi ihmal ve istismar yaşantılarını kapsayan örselenme yaşantıları bu bağlamda irdelendiğinde farklı örneklemelerde bu davranış ve çeşitli istismar deneyimleri ile ilişkili bulunmuştur.

Bu gözden geçirme yazısı ile klinik pratikte ve alanyazında sık karşılaşılan sorunlardan biri olan KZVD ve risk etkenlerinden olan çocukluk dönemi örselenme yaşantıları hakkında farkındalık sağlanması, kişilerin psikolojik iyi oluşlarını değerlendiren çalışmalara yol gösterilmesi çocukluk dönemindeki bireylere yönelik yapılacak olan sosyal politika ile düzenlemelerin iyileştirilmesi ve ilgili yazının belirli başlıklar altında toplanarak bu alanda çalışacak kişilere rehberlik edilmesi amaçlanmıştır.

---

<sup>64</sup> Matthew Nock ve Ronald C. Kessler, "Prevalence of and risk factors for suicide attempts versus suicide gestures: analysis of the National Comorbidity Survey." *Journal of Abnormal Psychology* 115, sayı: 3 (2006): 616.

## Pınar DEMİR ve Nursu ÇAKIN MEMİK

### KAYNAKÇA

Ahn, Sung Jun, Sunghyon Kyeong, Sang Hyun Suh, Jae- Jin Kim, Tae Sub Chung ve Jeong Ho Seok. "What is the impact of child abuse on gray matter abnormalities in individuals with major depressive disorder: a case control study." *BMC Psychiatry* 16, sayı: 1, (2016): 397.

Akdemir, Devrim, Ayşe Zeki ve Dilek Y. Ünal. "Kendine zarar verme davranışı olan ergenlerde psikiyatrik belirtiler, kimlik karmaşası ve benlik saygısı." *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 14, (2013): 69-76.

Akyuz, Gamze, Vedat Sar, Nesim Kugu ve O. Dogan. "Reported childhood trauma, attempted suicide and self-mutilative behavior among women in the general population." *European Psychiatry* 20, sayı: 3 (2005): 268-273.

American Psychiatric Publication. "Diagnostic and statistical manual of mental disorders." Arlington Virginia: American Psychiatric Publication, 2013.

Aral, Neriman ve Figen Gürsoy. "Çocuk Hakları Çerçevesinde Çocuk İhmal ve İstismarı." *Milli Eğitim Dergisi* 151, (2001): 36-39.

Asarnov, Joan R., Giovanna Porta, Anthony Spirito, Graham Emslie, Greg Clarke, Karen D. Wagner and Toryn Mayes. "Suicide attempts and nonsuicidal self-injury in the treatment of resistant depression in adolescents: findings from the TORDIA study." *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry* 50, sayı: 8, (2011): 772-781.

Berkel, Sheila R., Corinna J. Tucker ve David Finkelhor. "The combination of sibling victimization and parental child maltreatment on mental health problems and delinquency." *Child maltreatment* 23, sayı: 3, (2018): 244-253.

Brandon, Marian, Sue Bailey, Pippa Belderson ve Birgit Larsson. *Neglect and serious case reviews*. London: NSPCC, 2013.

## Kendine Zarar Verme Davranışı ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları

Briere, John N.. *Child abuse trauma: Theory and treatment of the lasting effects*. Sage Publications, 1992.

Brown, R.C, T. Fischer, A.D. Goldwich, F. Keller, R. Young ve P. L. Plener. “# cutting: Non-suicidal self-injury (NSSI) on Instagram.” *Psychological medicine* 48, sayı: 2, (2018): 337-346.

Celik, Fatma Gül Helvacı ve Çiçek Hocaoglu. “Kasitli Kendine Zarar Verme Davranisi/Deliberate Self Harm Behavior.” *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* 9, sayı: 2, (2017): 209.

Chen, Wan Lan ve Chin C. Chun. “Association between emotion dysregulation and distinct groups of non-suicidal self-injury in Taiwanese female adolescents.” *International journal of environmental research and public health* 16, sayı: 18, (2019).

Duke, Naomi, Sandra L. Pettingell, Barbara J. McMorris ve Iris W. Borowsky. “Adolescent violence perpetration: associations with multiple types of adverse childhood experiences.” *Pediatrics* 125, sayı: 4, (2010): 778-786.

Esposti, M. Degli, Shenal M.P Pereira, David K. Humphreys, Richard D. Sale ve Lucy Bowes. “Child maltreatment and the risk of antisocial behaviour: A population-based cohort study spanning 50 years.” *Child Abuse & Neglect* 99, (2020).

Favazza, Armando R.M.D.. “The coming of age of self-mutilation.” *The Journal of nervous and mental disease* 186, sayı: 5, (1998): 259-268.

Gibb, E. Brandon, Iwona Chelminski ve Mark Zimmerman. “Childhood emotional, physical, and sexual abuse, and diagnoses of depressive and anxiety disorders in adult psychiatric outpatients.” *Depression and Anxiety* 24, sayı: 4, (2007): 256-263.

Üsküdar  
Üniversitesi  
Sosyal Bilimler  
Dergisi, 2020;  
sayı: 10,  
129-155

## Pınar DEMİR ve Nursu ÇAKIN MEMİK

Glassman , Lisa, Mariann R. Weierich, Jill M. Hooley, Tara L. Deliberto ve Matthew K Nock. “Child maltreatment, non-suicidal self-injury, and the mediating role of self-criticism.” *Behaviour and Reserach Therapy* 45, sayı: 10, (2007): 2483-2490.

Gokler, Iğın. “Çocuk İstismarı ve ihmali: Erken dönem stresin nörobiyolojik gelişime etkisi.” *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi* 9, sayı: 1, (2002): 47-57.

Green, Arthur. “Child sexual abuse: Immediate and long-term effects and intervention.” *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry* 32, sayı: 5, (1993): 890-902.

Hildyard, Kathryn, ve David A. Wolfe. “Child neglect: developmental issues and outcomes.” *Child Abuse & Neglect* 26, sayı: 6, (2002): 679-695.

Jewkes, Rachel K., Kristin Dunkle, Mzikazi Nduna, P Nwabisa. Jama ve Adrian Puren. “Associations between childhood adversity and depression, substance abuse and HIV and HSV2 incident infections in rural South African youth.” *Child Abuse & Neglect* 34, sayı: 11, (2010): 833-841.

Kempe, C. Henry, Frederic N. Silverman, Brandt F. Steele, William Droegemueller ve Henry K. Silver . “The battered child syndrome.” *Jama* 181, sayı: 1, (1962) : 17-24

Klonsky, E. David ve Jennifer J. Muehlenkamp. “Self-injury: A research review for the practitioner.” *Journal of Clinical Psychology* 63, sayı: 11, (2007): 1045-1056.

Koenders, Manja, Esther Mesman, Erik J. Giltay, Bernet M. Elzinga ve Manon H. Hillegers. “Traumatic experiences, family functioning, and mood disorder development in bipolar offspring.” *British Journal of Clinical Psychology* (2020).

## Kendine Zarar Verme Davranışı ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları

Lang, Colleen M. ve Khomal Sharma-Patel. "The relation between childhood maltreatment and self-injury: A review of the literature on conceptualization and intervention." *Trauma Violence & Abuse* 12, sayı: 1, (2011): 23-37.

Langevin, Rachel, Louise Cossette ve Martine Hebert. "Emotion dysregulation in sexually abused preschoolers: insights from a story completion task." *Journal of Child Sexual Abuse* 17, (2019): 1-22.

Lim, Lena, Joaquim Radua ve Katya Rubia. "Gray matter abnormalities in childhood maltreatment: a voxel-wise meta-analysis." *American Journal of Psychiatry* 171, sayı: 8, (2014): 854-863.

Maneta, Eleni, Shiri Cohen, M. S. Schulz ve Robert Waldinger. "Linkages between childhood emotional abuse and marital satisfaction: The mediating role of empathic accuracy for hostile emotions." *Child Abuse & Neglect* 44, (2015): 8-17.

Maniglio, Roberto. "The role of child sexual abuse in the etiology of suicide and non-suicidal self-injury." *Acta Psychiatrica Scandinavica* 124, sayı: 1, (2011): 30-41.

Mathews, Ben ve Delphine Collin-Vezina. "Child sexual abuse: Toward a conceptual model and definition." *Trauma* 20, sayı: 2, (2019): 131-148.

McGinn, Holly Christine. "The role of paternal emotion socialization in the development of children's emotion regulation in the context of physical maltreatment." Doctoral dissertation, Ontario Institute for Studies in Education of the University of Toronto, 2014.

Mehlum, Lars, Maria Ramberg, Anita J. Tormoen, Egil Haga, Lien M. Diep, Barbara H. Stanley, Alec L. Miller, Anne M. Sund, ve Berit Groholt. "Dialectical behavior therapy compared with enhanced usual care for adolescents with repeated suicidal and self-harming behavior: outcomes over a one-year follow-up." *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry* 55, sayı: 4, (2016): 295-300.

Üsküdar  
Üniversitesi  
Sosyal Bilimler  
Dergisi, 2020;  
sayı: 10,  
129-155

## Pınar DEMİR ve Nursu ÇAKIN MEMİK

Nock, Matthew, ve Ronald C. Kessler. "Prevalence of and risk factors for suicide attempts versus suicide gestures: analysis of the National Comorbidity Survey." *Journal of Abnormal Psychology* 115, sayı: 3, (2006): 616.

Norman, Rosana, Munkhtsetseg Byambaa, Rumna De, Alexander Butchart, James Scott ve Theo Vos. "The long-term health consequences of child physical abuse, emotional abuse, and neglect: a systematic review and meta-analysis." *PLoS medicine* 9, sayı: 11, (2012).

Olive, M Foster, *Child abuse and stress disorders*. New York: Infobase Publishing, 2007.

Ovayolu, Nimet, Özlem Uçan ve Selver Serindag. "Çocuklarda cinsel istismar ve etkileri." *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi* 2, sayı: 4, (2007): 13-22.

Paivio, Sandra and Chantal R. McCulloch. "Alexithymia as a mediator between childhood trauma and self-injurious behaviors." *Child Abuse & Neglect* 28, sayı: 3, (2004): 339-354.

Pandey, Rakesh, Shulka Gupta, Aakanska Upadhyay, Rajendra Prasad Gupta, Meenakshi Shukla, Ramesh C. Mishra ve Veena Kumari. "Childhood maltreatment and its mental health consequences among Indian adolescents with a history of child work." *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, (2020).

Polat, Oğuz. *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı: Tanımlar*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2007.

Runyan, Desmond. "Child abuse and neglect by parents and other caregivers: World report on violence and health." *National Criminal Justice Reference Service*. 2002.

## Kendine Zarar Verme Davranışı ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları

Sanders, Wesley, Janice Zeman, Jennifer A. Poon ve Rachel Miller. "Child regulation of negative emotions and depressive symptoms: The moderating role of parental emotion socialization." *Journal of Child and Family Studies* 24, sayı: 2, 2013, 14.

Serafini, Gianluca. "The relationship between childhood maltreatment and non-suicidal self-injury: a systematic review." *Frontiers in Psychiatry* 8, sayı: 149, (2017).

Shukla, Ramesh C. Mishra ve Veena Kumari. "Childhood maltreatment and its mental health consequences among Indian adolescents with a history of child work." *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, (2020).

Stoltenborgh, Marije, Marian J. Bakermans-Kranenburg, Marinus H.van Ijzendoorn ve Lenneke R.A Alink. "Cultural-geographical differences in the occurrence of child physical abuse? A meta-analysis of global prevalence." *International Journal of Psychology* 48, sayı: 2, (2013): 81-94.

Taliaferro, Lindsay, Sung Tae. Jang, Nicholas J. Westers, J.J. Muehlenkamp, Janis L. Whitlock and Barbara J. McMorris. "Associations between connections to parents and friends and non-suicidal self-injury among adolescents: The mediating role of developmental assets." *Clinical Child Psychology and Psychiatry* 25, sayı: 2, (2019).

Thomassin, Kristel, Cynthia Suveg, Molly Davis, Justin A. Lavner ve Steven R.H Beach. "Coparental affect, children's emotion dysregulation, and parent and child depressive symptoms." *Family process* 56, sayı:1, (2017): 126-140.

Turner, Sarah, Caitlin Menzies, Janique Fortier, Isabel Garces, Shannon Struck, Tamara Taillieu ve Tracey O. Afifi. "Child maltreatment and sleep problems among adolescents in Ontario: A cross sectional study." *Child Abuse & Neglect* (2020): 104-309.

Üsküdar  
Üniversitesi  
Sosyal Bilimler  
Dergisi, 2020;  
sayı: 10,  
129-155

## Pınar DEMİR ve Nursu ÇAKIN MEMİK

Üçok, Alp ve S. Bikmaz. “The effects of childhood trauma in patients with first episode schizophrenia.” *Acta Psychiatrica Scandinavica* 116, (2007): 371-377.

Van der Kolk, Bessel A., Christopher Perry ve Judith Lewis Herman. “Childhood origins of self-destructive behavior.” *The American Journal of Psychiatry* 148, sayı: 12, (1991): 1665-1671.

Vanderminden, Jennifer, Sherry Hamby, Corinne David-Ferdon, Akadia Kacha-Ochana, Melissa Merrick, Thomas R. Simon, David Finhelkor ve Heather Turner. “Rates of neglect in a national sample: Child and family characteristics and psychological impact.” *Child Abuse & Neglect* 88, (2019): 256-265.

Wang, Shanshan, Huiqiong Xu, Shicken Zhang, Yuhui Wan ve Fangbioi Tao. “Mediating effects of self-esteem in the relationship between childhood maltreatment and non-suicidal self-injury among adolescents: the roles of sex and only-child status.” *Social Science & Medicine* 249, (2020): 112-847.

Weierich, Marian R. ve Matthew K. Nock. “Posttraumatic stress symptom mediate the relation between childhood sexual abuse and nonsuicidal self-injury.” *Journal of Consulting and Clinical Psychology* 76, sayı: 1, (2008): 39.

Welch, Stacey S.. “A review of the literature on the epidemiology of parasuicide in the general population.” *Psychiatric services* 52, sayı: 3, (2001): 368-375.

Wingenfeld, Katja, Camille Schaffrath, Nina Rullkoetter, Christoph Mensebach, Nicole Schlosser, Martin Driessen ve Björn Meyer. “Associations of childhood trauma, trauma in adulthood and previous-year stress with psychopathology in patients with major depression and borderline personality disorder.” *Child Abuse and Neglect* 35, sayı: 8, (2011): 647-654.

## Kendine Zarar Verme Davranışı ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları

Wolock, Isabel and Bernard Horowitz. "Child maltreatment as a social problem: the neglect of neglect." *American Journal of Orthopsychiatry* 54, sayı: 4, (1984): 530.

World Health Organization, *Report of the consultation on child abuse prevention*, Geneva: World Health Organization, 1999.

World Health Organization, *World Health Statistics 2010*, France: World Health Organization, 2010.

Xu, Huiqiong, Xianbing Song, Shanshan Wang, Shicken Zhang, Shaojun Xu ve Yuhui Wan. "Mediating Effect of Social Support in the Relationship Between Childhood Abuse and Non-Suicidal Self-Injury Among Chinese Undergraduates: The Role of Only-Child Status." *International Journal of Environmental Research and Public Health* 16, sayı: 20, (2019): 4023.

Yargic, İlhan, Elif Ersoy ve Serap Batmaz Oflaz. "Çocukluk çağı travmalarının intihar girişimi ve kendine zarar verme davranışı ile ilişkisi." *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 13, sayı: 4, (2012).

Yates, Tuppert M., Elizabeth A. Carlson ve Byron Egeland. "A prospective study of child maltreatment and self-injurious behavior in a community sample." *Development and Psychopathology* 20, sayı: 2, (2008): 651-667.

Üsküdar  
Üniversitesi  
Sosyal Bilimler  
Dergisi, 2020;  
sayı: 10,  
129-155

